

Paměti českých osadníků v Americe

Josef Dušek

Narodil jsem se r. 1864 23. března v městysi Nadějkově u Tábora. Otce svého jsem nikdy nepoznal. Byl jsem vychován ve svém útlém mládí v domově mého dědouška a babičky Jakuba a Anny Duškových, kteří byli chudí. Řemeslem dědečkovým bylo obuvnictví. Žádného majetku neměli a proto u nich blahobytu nebylo. Přece však se starali, bych byl v mém dětství šťasten a ošetřen, což se jim v plné míře podařilo.

Svoji matku jsem poznal teprve po svém pátém roce, když se provdala v Rokycanech, kde sloužila a vzala si mne k sobě. Vdala se za Františka Suchého v Hrádku. Můj otčím byl mlynářským pomocníkem, ale toho času pracoval v kamenouhelných dolech v Mirošově za plat asi 60 krejcarů denně. Pamatuji, jak jsme se loučili s mými pěstouny. Naložili nás na řebřinový vůz, dovezli kus cesty, kde u kříže vůz zastavil a všichni slezli. Dědoušek nám dával dle starého zvyku oběma své požehnání, by se nám dobře vedlo. – Matka plakala a já, nemaje ponětí o tom, co na mne čeká, byl jsem netrpěliv, kdy už bude tomu konec, abych se mohl dál vězti.

Cesta trvala dva dny. Šťastně jsme se dostali do našeho nového domova, kde mi nastalo v krátkém čase utrpení a velké svízele. Otec, ačkoli jinak dobrého srdce, byl prchlý a mne co nevlastního syna stále pronásledoval, týral mne pro každé malé provinění a čím více se matka o mne starala, tím více zuřil. Matka moje snášela ony útrapy po dlouhý čas trpělivě, až si nakonec v dopise postěžovala své matce na pronásledování ze strany otcovy. Babička si hned pro mne přišla. Po jejím krátkém, asi tří denním pobytu u nás, byl jsem vybaven a šli jsme domů. Cestu 10 mil dlouhou konali jsme pěšky. A to nebyly americké míle, ale české, každá míle dvě hodiny chůze. Cesta trvala dva dlouhé dny. Nohy jsem měl celé od kamení rozdrásané, ale to mi nevadilo. Šel jsem k dědouškovi, kde jsem opětně užíval dětství beze strachu a týrání. Tam jsem pobyl dva roky a dostal začátky školní. Pan učitel Hůrka, který ačkoliv již přes 80 roků, se ještě co toto píšu dobrému zdraví těší, byl mým učitelem dobrým. Po dobu letních prázdnin jsem měl učitele doma z jiné třídy, tak že při své dobré paměti co hoch osmiletý už jsem byl ve třetí třídě, nejvyšší v našem městečku.

Ale po čase otci nedalo, snad nátlakem mé matky nebo potřeby, bych jim pomohl částečně v živobytí, matka si pro mne zase přišla. Pobyla u nás několik dní a když jsme se vydali na cestu, babička a strýčkové, tři, kteří byli rovněž všichni obuvníci, naložili matce nůši hrachem, trochu máku a vůbec vším, co na Táborsku roste, neboť pro sedláky boty spravovali a ony věci za práci co mzdu dostali. Každý strýc přidal pár bot pro matku a jejího muže a ona se zády obtěžkanými nůši mne za ruku odváděla opět pěšky tam, kde už jsem byl. Já vesele opět dva dy při ní hupkoval, zapomenuv na výprasky, které jsem tam již dostával a které mne opětně a s větší dávkou očekávaly.

Do školy jsem chodil do Mirošova, něco přes půl hodiny cesty a to na celý den, jak se říkávalo. Ráno s východem slunce jsem byl vzbuzen a musel jsem napást naše dvě kozy. O 8. hod. jsem přišel domů; matka měla pro mne trochu polévky k snídani, obyčejně bramborové; pak když mi dala krajíček chleba na oběd, utíkal jsem, bych nezmeškal školu, k Mirošovu. Po škole rovnou domů a kozy pásti. Když škola nebyla, chodil jsem s nůši do lesa a trávu pro kozy sháněl, by opět v zimě bylo čím krmit a tak to chodilo pravidelně.

Kus pole jsme měli pronajato, kde jsme brambory s matkou sázeli, okopávali, dobývali a na trakáři domů sváželi. Ale to vše nebylo uznáno a oceněno od otce a nebylo jediného dne, když otčím z práce přišel, bych menší neb větší výprask nedostal. Ať jsem dělal cokoli, on si vždycky nějakou příčinu vynášel a já a matka jsme to odnesli – nejvíce ale já.

Myslím však, že s tím měly také mnoho co činiti ony neutěšené poměry a bída, která chudý lid v Čechách ona léta pronásledovala, tak že ke vši těžké práci v dolech ani do syta chleba si nemohl dopřát. Pamatuji se dobře, že mnohokrát dva až tři dny před výplatou matka uszlzená stála u prázdné police. My, tehdy již 4 děti, chtěly jsme jíst a ona neměla co nám dát. Mnohokrát jsem šel do školy bez chleba nebo jsem dostal krejcar. Smutně jsem hleděl na selské děti, jak nejspíše chleba požívají a jen s pomázkou ho jedí. Ačkoliv jsem byl ještě mladý a obchodně málo prohnáný, přece jsem měl již tenkrát trochu obchodního ducha. Koupil jsem za onen krejcar fizule; přes poledne hráli jsme **tlučku**; já jsem obyčejně vyhrál, pak jsem dal pár fizulí na ruku, asi dvě jednobarevné a nějakou strakatou, zmáčknuv ruku dohromady, by se jich hodně zdálo, a jdu k některému z oněch šťastnějších a chci kus chleba za všechny fizule. On se podíval, přelomil krajíc a dává mně menší polovici. To nedám, pravím, dej mi ten druhý. On opět chvíli váhá a pak mi podává druhý kus. Obchod uzavřen a žaludek částečně nasycen. Sním chleba a dáme se do hry. Já na něm fizule obyčejně vyhrál a byli jsme oba uspokojeni.

Hůře bylo v zimě, kdy podobné obchody nebylo možno prováděti, neboť sníh a led bránily podobným transakcím. Já mnohokrát než jsem se do školy dostal, již po cestě celý svůj oběd sněhl a proto zaháněl myšlenky na hlad proháněním se na tamějším rybníku blízko školy, nyní tam stojí radnice. Aby se trepky klouzáním mnoho neošoupaly, počínali jsme si způsobem takovým: vysekala se kra a dala na lední hladinu. Ten kus ledu jsme rozehnali a my kluci naň vyskočili a vždy se kus vezli; to se opakovalo do nekonečna. A právě tato zábava pro mne nejdříve nešťastná a pak snad i šťastná, byla nepřímou příčinou, že jsem se dostal do Ameriky.

Když jsem se jednou my přesporní hoši bavili na rybníku ježděním na „šífech“, jak jsme ony kusy ledu nazývali, přijde k mně můj spolužák Řežný, synek ze statku se školou sousedícího a chce mi můj „šíf“ vzít, že prý on je z Mirošova a rybník jest jejich. Tot' se rozumí, že jsem mu nechtěl svůj majetek tak zhoř postoupiti. Počala tahanice, on byl silnější a led mi vzal. Když naň vylezl, aby se svezl, strčil jsem do něho a on padl na led a rozbil si hlavu. Jakmile jsem viděl, co se stalo, utekl jsem do školy, očekávaje další věci. Věděl jsem dobře, že žaloba přijde, ale ať si, jen když se otec nedoví, že jsem se sklouzal.

V první hodině vyučovací jsem byl tak hodný, že snad jsem nikdy co paměť moje sahala tak nebyl. Stále jsem hleděl ke dveřím, až tu slyším zaklepaní a pan učitel volá dále. Děti všechny vstávají a obvyklým u nás Pochválen pán Ježíš Kristus příchodí vítají. Já jsem nepovstal, ale přihrčil jsem se a koukám, kdo to. Vidím, jak starší žena strká dovnitř kluka s hlavou obvázanou. Hned mezi dveřmi začne žalovati, že jakýsi Dušek z Hrádku rozbil jejich synu hlavu a pan doktor prý musel udělat tři štychy, by mu ránu zašil. Věděl jsem již, že je vše vyzraženo. Vlezl jsem pod lavici. Pan učitel František Kneidl ujistil onu matku, že to spraví a ona za doprovodu celého školního chorusu bez jednoho hlasu „spánembohem“ se s klukem vzdalovala. Můj soused ze školní lavice hlásí se a žaluje, že Dušek je pod lavicí. Pomoc žádná, musel jsem vylézt a sednout si na kraj lavice. Učitel se chvíli procházel, pak přiskočil, chytil mne, skorem mne vynesl ze dveří a tam bez otázky a připuštění k obhajobě jakékoliv mne nemilosrdně ztloukl pravítkem přes celé tělo, při čemž se tak rozčílil, že neuvažoval, co činí. Když byl konečně hotov, podotkl: já ti dám, kluku sakvienská, pěknou známku z mravů. Aby nezapomněl, šel okamžitě a mne nevinného si zaznamenal. Po nějakém čase pan učitel pozapomněl a opět mne mnohokrát za příklad jiným dával v učení a prospívání ve všem a na onu událost se zapomnělo. Spolužák Řežný asi za dva dny opět přišel do školy a vše šlo při starém.

Ku konci školního roku dostali jsme vysvědčení: měl jsem ve všem samé výborné jedničky, jen z mravného chování trojka. Doma jsem to omlouval, jak se nejlépe dalo, ale otec pravil, že se musí pana učitele zeptat. Taky v neděli když šel do kostela se učitele zeptal a vše se dověděl.

Nevím, jestli mne učitel chválil v jiných věcech, ale tenkrát jsem nedostal tak velký výprask, jak jsem očekával, ba ani ne takový, jako když jsem hrál čampuli s jinými kluky a kozy jsem dobře nenapásl. – Vůbec dle mého rozumu dopadlo to dobře. Ale s tou trojkou z mravů jsem ještě nebyl hotov. – Přišel čas, kdy jsem školu prošel jako 13letý hoch a učitel Kneidl radil otci, by mne nechal chodit do vyšší školy v Rokycanech. Sliboval, že mu pomůže, by mne mohl nechat navštěvovat školu na „chudý atestát“, jak tenkrát onu nadaci nazývali. Můj dědoušek a strýcové též se o mne starali a vědouce, že jsem školu s dobrým úspěchem prošel – neboť o té trojce nevěděli – podali žádost, hledíce mne dostat do námořní školy v Terstu. Chtěli ze mne míti kadeta námořníka. Vše bylo připraveno, ale ministerium námořnictví žádalo moje školní vysvědčení. Bylo jim posláno a obratem pošty došel dopis, že jsem odmrštěn. Jaké to zklamání pro mé milé strýčky! Otec pracující tenkrát v koksárnách v Mirošově ani mnoho nedbal a vzal mne s sebou tamtéž do práce.

Pracoval jsem za 25 krejcarů denně v „prádlech“, kde se uhlí pralo. Většinu času jsem však chodil tamějším úředníkům s poselstvím na všechny strany. Byl jsem jakýmsi telefonem na delší vzdálenost. Mně se to zamlouvalo a byl jsem spokojen. Hůře bylo, když asi za rok koksárny byly zavřeny a celý personál propuštěn. Kdo si přál, mohl přestoupiti na hory, jak se dolům přezdívá, a otec i já, on na hoře, já dole pod zemí byli jsme přiděleni.

Opět chtěli vysvědčení a já za pokutu za onu prokletou trojku byl poslán nanejvzdálenější šachtu, Gustav zvanou.

Ráno v půl šesté bylo čtení jmen (cáchování), pak se lezlo dolů do hloubky asi 300 střeveců a o půl šesté večer teprve nahoru. Trvala tedy práce plných dvanáct hodin. Platu jsem dostával 35 krejcarů denně a z toho jsem si platil svůj vlastní olej, dva krejcarý ze zlatého na doktora a dva na pensi. Vydělal jsem tedy čistých 28 krejcarů denně a to za 14 hodin času, to jest 12 hodin namáhavé práce a dvě hodiny neschůdné cesty z Hrádku na šachtu a zpět. Dostal jsem lopatu za 1 zlatý 10 krejcarů, za kterou mi třikrát z platu odráželi a odhazoval zem od „hajrů“ a odvážel na kolečku ke „štrece“, kde „fedrovníci“ nebo-li hoši, kteří již delší čas v horách pracovali, do vozů nakládali a tyto dopravovali pod šachtu kudy se uhlí ven tahalo. Matka mnohokrát když mi záda myla, plakávala nad bolestí, kterou jsem utrpěl a nemohla záda pro odřeniny ani umýti. Tam jsem pracoval rok.

Otec se dověděl, že prý za Plzní u Dobřan, která šachta též oné společnosti náležela, se lépe platí a proto požádal za přeložení, čeho se nám od pana Wagnera, správce, dostalo a já s otcem se tam vydali. Šli jsme vždy na 14 dní (bylo to 5 hodin cesty) a každý druhý týden na neděli s výplatou domů. Za nějaký čas jsme se vystěhovali úplně z Hrádku do Neudorfu u Litic, kde v panských domcích, „kolonie“ se nazývajících, se ubytovali.

Hned druhý den ráno jsme začali opět pracovat a proto že mé vysvědčení s trojkou nebylo žádáno, stal jsem se co 15letý hoch hned fedrovníkem, „odbíhal“ jsem na „grundštrece“ vozy.

Byl jsem dobrý znalec národních písní a vždy při voze jsem si prozpěvoval. Toho si povšiml pan šteigr (forman v v dolu) a on co dobrý Čech mnohokrát mne zavola, abych mu nějaou národní zanotoval, což jsem rád učinil a tím jeho přízeň získal. Za to dal mi lepší práci tam, kde se více vydělalo a stavěl mne mnohokrát za vzor, že hoch teprve 15letý vydělám 24 zlatý. Tolik mně též jeden měsíc vyplatil. Dnes vím, že to bylo pouze pohánění ostatních k úsilovnější dřině. Každý měsíc byl jiný vybrán, který onu sumu vydělal a my, kteří jsme onen královský plat obdrželi, jsme byli přesazeni na místa, kde žádný jiný pracovat nechtěl, kde pro nedostatek vzduchu ani světla nehořela. Tam jsem se se svým stejně šťastným druhem u jednoho vozu po tmě a často až po kolena nezdravou vodou pocelý den brodil.

Tím časem matka udržovala stálou korespondenci s dědouškem a ten dovědév se, jakou práci musím vykonávat, a že již jsem na půl chromý od práce a od oné vody, dal rodičům návrh, jestli by snad nebylo lepší pro mne, kdyby mne vypravili do Ameriky, on že by se o vyplacení cesty postaral. Matka s radostí onen návrh přijala, ale otec nechtěl svoliti, že prý nyní mohu něco vydělati

a že mne nepustí samotného, leč by on též mohl jeti. Dědoušek, věda, že jest to pro mé dobro, svolil a poslal nám na cestu 200 zlatých, snad vše co jeho úspory za celý život obnášely.

Bylo nás již toho času sedm, tři bratři, sestra, já a rodiče a ona částka byla malá; pouze pro dvě osoby. Proto ujednáno, že otec a já pojedeme napřed a až v Americe vyděláme, povoláme další členy rodiny za sebou. Vše co nebylo naprosto nutné, prodalo se ve veřejné dražbě, matka s druhými dětmi zůstala v Hrádku u otce a my se vydali na cestu do Ameriky.

Bychom ušetřili peněz, jeli jsme bez pasu a šli jsme do Plzně pěšky místo jízdy drahou hned z Rokycan, pak přes Cheb a Lipsko do Bremen. Otec, znaje němčinu, tlumočil mnoha krajanům, kteří se právě též stěhovali do Ameriky a tak nám odpadlo placení hotelů v Brémách a v New Yorku. I po cestě do Chicaga jsme měli dosti jídla za otcovo tlumočení.

Vyjeli jsme dne 17. října roku 1880 po lodi Hermann a po 17 denní plavbě přistáli jsme v přístavu New York. Vylodění jsme byli v Hoboken a převezení do Castle Gardenu, tehdejší přistěhovalecké stanice, kde po krátkém zápise byli jsme puštěni do malého parku a tam svému štěstí nebo neštěstí ponecháni. Zkrátka, byli jsme v Americe a na nás bylo starati se sami o sebe, jak nejlépe dovedeme.

V tom čase se přístavy hemžily lidmi bez srdce a každý, ať chudý nebo třeba mrzák, byl obrán, neměl-li dosti odvahy ony šejdíře zkrotiti. Naše společnost, pozůstávající asi z 25 nebo 30 krajanů, držela pohromadě, ale přece na nátlak jednoho česky mluvícího žida jsme se museli v New Yorku dva dny zdržeti, než jsme byli nastěhováni do vlaku, ačkoliv lístky byly hned v Brémách zakoupeny a zaplaceny.

Moje první příhoda v Americe byla rázu komického. Hned po propuštění z Castle Gardenu do parku zvaného Battery Square hověli jsme si na trávě a pozorovali onen velký přístav a okolí. Všechno kolem nás bylo nové, cizí a ohromující. Já jako hoch 16letý chtěl jsem si též prohlédnout vůkolí a zaběhl jsem až k domku v rohu parku, kde jsem pozoroval, jak lidé všeho věku, mladí i staří, dovnitř chodí a brzy opět ven vycházejí. Zvědavost mi nedala.

Nahlédnu do místnosti a tu vidím, jak každý jde ke stolu všeho druhu jídlem naloženému, něco pojí, vypijí sklenku piva a odchází. Moje oko spočinulo toužebně na lákavé hromadě buřtíků. Vida, že lidé si beze všeho z hromady berou, jdu ke stolu a vezmu si též půl jednoho a odcházím nepovšimnut, jako jiní hosté. Jdu k otci a dávám mu kousek. On na mne: Kdes to vzal? Odpovídám, že tam v rohu jest dům, kam lidé beze všeho jdou a každý si bere na co má chuť. On již neříkal nic. Já po snědení dostal chuť na další pochoutku. Jdu opětně a tentokrát již směleji rovně dovnitř. Dělán Amerikána, žádného si nevšímám, vezmu si se stolu celý buřt stočený a provázkem ovázaný a mám se k odchodu. Leč tentokrát byl jsem prozrazen placatou čepicí, která číšníka na mne upozornila, že jsem právě čerstvý „zeleňák“. On přistoupil nepozorován ke mně, uchopil mne vzadu za límec, strčil mne ke dveřím a kolenem mi pomohl ven. To vše se dalo úplně potichu, snad aby ostatní hosté nebyli rušeni. Buřt mně však nevzal a já, třebaže jsem trochu bolesti v spodní části těla cítil, byl jsem spokojen a žádnému z naší společnosti ani otci jsem se tím dobrodružstvím nepochlubil. Že to byl americký „saloon“ a ona jídla „free lunch“ ovšem jen pro ty, kdož si kupovali pítí, jsem seznal teprve později.

Po dvoudenním ždímání v New Yorku z rukou rozličných agentů a hoteliérů, když tito poznali, že již v nás není mnoho co si vzít, byly nám konečně lístky na železnici vyměněny a my posláni drahou Michigan Central do Chicaga. Jelo se přes Buffalo, Niagara Falls do Kanady, a přes Detroit do Chicaga. Vlak byl v pravém slova smyslu natřískán. Cesta nám trvala dva dny a dvě noci. Místa bylo málo k sezení, o spaní ani nemluvě a proto jsme se ukládali kdekoliv. Víím, že jsem spal jednu noc mezi sedadly a spalo se mi dobře. Druhý den cestování náš vlak zastavil kdesi k nabrání dříví – neboť toho času topilo se v lokomotivách dřívím. Bylo to někde v Kanadě blízko velkého ovocného sadu, kde byly celé hromady jablek na zemi spadných a protože z New Yorku měli jsme jen kus chleba, který již byl snědený, chuť na ona jablka byla dvojnásobná. Vyskočím z vozu a napřed se opatrně rozhlížím, zdali bych se mohl nějakého zmocniti. Dodám si odvahy, sundám čepici a již asi šest jablek, těch největších ovšem, se v ní octlo. Běžím s nimi do vlaku –

co to ale bylo pro pětadvacet lidí, co nás bylo Čechů. Jdu opět a tentokrát bázněji se rozhlížím. Nikde nikoho nevidět, jen strojvedoucího, ale ten mi dával posuňkem na jevo, jen abych sbíral. Proto nelením, dám se do práce a než bylo dříví na stroj naloženo a my jeli dále, měla naše společnost dosti jablek k snědku až do Chicaga a náš jídelní lístek byl na cestu vyplněn.

Chicago bylo cílem naší cesty ještě s několika Čechy, zatím co druzí jeli dále na západ. Hned na nádraží, které bylo právě po požáru spálené, takže jen čtyři zdi stály, byli jsme přivítáni celou smečkou povozníků, většinou Němců, kteří se takřka o nás prali. Každý chtěl nás na adresy, které jsme měli, dopravit. Otec opět tlumočil a slíbeno mu, že on se poveze zdarma. Přijal to, ale aby nemusel za mne platit obnos jednoho dolaru, který za osobu požadovali, řekl mi, abych šel při vozu pěšky a tak laciněji se na místo dostal. Neodpíral jsem, ačkoliv bych se byl raději vezl. Když asi 12 lidí se na vůz vyšplhalo a kobyla začala onen lidský náklad táhnouti, šel jsem při voze, chvílemi po chodníku a chvílemi po ulici, dle přání kobyly zvolna aneb klusem. Vyjelo se z ulic Randolph a Michigan Ave., kde tehdy ono nádraží se nalézalo a naším cílem byla Taylor ulice blíž Halsted. Protože ale povozník onen měl otce za tlumače a vezl jej zadarmo, jezdil dříve s druhými po městě do jejich nových domovů a otce dovezl až naposled. Kolik jsem tehdy mil ušel a oběhl, nevím, ale byl jsem dosti utahan, když jsme se na žádoucí místo dostali. To bylo moje přivítání v Chicagu.

Domek na ulici Taylor, kam jsme přijeli, byl majetkem paní Jedličkové, matky tří dcer a syna Jana, později kněze, pátera Jedličky, starším osadníkům všeobecně známého. Jedličkovi pocházeli z Mirošova a paní Jedličková byla kmotrou mé sestře Anně, nyní paní Košatkové. Přijmutí nás bylo přátelské a mně se v novém domově začalo líbiti. Amerika byla přece jen Amerika. Ráno káva a pamlsky (cakes), obědy a večere dobré s masitými pokrmy, zkrátka bylo to lepší než v Čechách o posvícení a mně, klukovi právě přijetímu a důkladně vyhladovělému chutnalo znamenitě. Byl jsem ale trochu stydlivý a mnohokrát na pobízení, abych ještě jedl, jsem řekl, že již mám dosti, ačkoliv bych ještě jednu porci snadno zažil.

Po třídenním odpočinku rozhodnuto, že musím do práce a vyhlédnuto pro mne místo, kde skorem každý Čech v letech těch ve svých začátcích pracoval. Byla to nožárna na Mather ulici blíž Halsted. Známý a dobrý náš krajan Karel Kubíček tam byl po dlouhá léta dílovedoucím a každému přijetímu Čechu tam práci dal. Mnoho se tam neplatilo; můj první plat byl 75 centů denně, \$ 4.50 týdně, ale když jsem porovnal plat tento s platem v Čechách „na horách“ v rakouské měně, byl tak skvělý, že jsem si lepšího pro začátek nepřál. Dělal jsem rozličnou práci po dílně a za krátký čas byl jsem přidělen k pilkám, kde se řezaly střenky na nože. Dělal nás tam šest na oné práci, samí mladí přistěhovalci a formanem (dílovedoucím) naším byl František Fisher z Bunker ulice. Přes zimu jsme byli hodní. Ale hůře bylo z jara, když sluníčko začalo hřáti a lodi do Chicaga přijíždějící oznamovaly, že práce v dřevařských dílnách se otvírá. Měli jsme mezi sebou jednoho, který byl již asi tři roky v Americe a již jinde pracoval. Ten nám ostatním řekl, že možno jinde více vydělati jakmile se jaro otevře. Jaro zde bylo a proto jednoho dne ráno nás všech 6 jdeme společně k Fisherovi a chceme o 50 c. na týden více, nebo že zastavíme pilky. Fisher s onou zprávou šel ke Kubíčkově a ten zase k majiteli Hirshovi. V malé chvíli jsme byli oficiálně uvědoměni, že žádosti naší se nevyhovuje. Věděl jsem, pakli práce nechám, nemaje jinou zabezpečenou, že bude doma zle a výprask mne nemine. Ale když druhých pět sebralo své převlečky a s hrozným rámusem se hrnuli po schodech dolů, dodal jsem si kuráže a hnal jsem to za nimi se svým „dinner pailem“ ještě nevyprázdněným. Domů jsem nešel, ale rovnou cestou k jezeru, kde jsem se ulebedil na slunci a napřed snědl svůj oběd, rozhlížeje se po krásné modré hladině Michiganu, po které brázdily sobě cestu parníky i menší loďky. Dnes o práci již nepůjdu, řekl jsem si, až zítra. Doma neřeknu, že jsem práce zanechal, nebo řeknu, že jsem byl propuštěn. Tak jsem přemítal na cestě k domovu a také jsem řekl otci, že nás na čas odložili a byl jsem od pohlavků vysvobozen.

V krátkém čase po našem příjezdu do Chicaga vynašli jsme matčinu sestřenicí vdanou za P. Tomana, krejčího na DeKoven ulici, která nám tehdy svou pomocnou ruku podala. Otec dostal práci na staveništi dráhy Chicago Western Indiana, nyní Chicago Eastern Illinois. Vydělával dva

dolary denně, které peníze ukládal stranou a já mými \$ 4.50 jsem platil stravu a byt pro nás oba. Teta za ony peníze nás živila a bytovala. Začátkem března si otec něco přivypůjčil a vyplatil ostatním členům rodiny cestu a ti za námi asi v polovici května přijeli do bytu na Bunker ulici již námi připraveného. Bylo to asi v době, kdy já práci v nožárně zanechal. Proto otec hned druhého dne mne vzal s sebou na stavbu nákladního nádraží téže společnosti na Clark ulici mezi 15. a 16. ulicí. Tam si mne formán prohlížel, zdál jsem se mu snad slabý, ale přesto mi práci dal a já, hoch 17letý, stal jsem se podávčem u zedníků s platem \$ 1.50 denně, nose statečně cihly a maltu s druhými v řadě. Protože unie tehdy nestávalo a já jsem nemusel žádnou kartu platit, zbylo mi celých devět dolarů týdně. Na stavbě nádraží jsem pracoval celé léto až asi do měsíce listopadu, kdy jsem byl s jinými přeložen na bourání domu na jihozápadním rohu ulic State a Washington, kde stála dříve první Národní banka. Pracoval jsem tam asi do konce roku, kdy jsem byl následkem tuhých mrazů, které stavby znemožňovaly, s druhými nadobro z práce propuštěn. Otec byl spokojen, neboť hned prvním rokem vydělali jsme více, než v Čechách za celý život možno dosáhnouti a to na svoje živobytí, na přeplavu pěti osob a na novou domácnost úplně nábytkem vybavenou. K tomu, jak říkal, byl nějaký groš na ruce a to vše za málo více času než jednoho roku.

Po propuštění z práce na staveništi našel jsem si hned druhý den práci v závodu N. K. Fairbank Co. na 18. ulici, kde se toho času nakládalo sádlo. Ale obchod byl slabý a já pracoval jen asi dva a půl dne v týdnu za jeden dolar denně. Rozhodl jsem si jinou práci si opět zaopatřiti. Chodil jsem od dílny k dílně, lámanou angličtinou o práci žádaje, ale všude jsem byl odmítnut. Nezbyvalo jiného než opět nožárna. Šel jsem tedy ráno před sedmou hodinou a volno mi nebylo. Stojím před vraty dílny očekávaje formána Kubíčka. Jakmile přišel, přednesl jsem svoji žádost. On něco zabručel a nahlas prohodil: „Zas budeš štrajkovat?“ Neříkal jsem nic. „Jdi nahoru na pilky,“ prohodil suše. A já šel a začal jsem opět pracovati. Dostal jsem 5 dolarů týdně, snad abych brzy zase nestávkoval. Pracoval jsem opět do jara a snad proto, že jsem už k většímu výdělku přičichl, byl jsem rebelantem, ale tichým. Potajmu jsem ponoukal naši šestku k jinému „štrajkování“. Tentokrát byl naším požadavkem jeden dolar denně. Pan Fisher to viděl, ale nic neříkal. Za to jednoho dne ráno mně bylo řečeno, bych se připravil, že budu přeložen do jatek k řezání kostí, ze kterých se dělaly střenky na nože (Sheenbone). Byl jsem poslán k společnosti Ira C. Darling Co. na 42. a Ashland Ave., v pravém slova smyslu do vyhnanství, bezpochyby jen proto, abych dělníky v nožárně k rebelantství nesváděl.

Stůl byl postaven, já nabrousil pilu a pustil se do práce. Pan Darling, jeho otec a paní se přišli podívat, jak rychle se mohou kosti spracovati. Ptali se mne, mnoho-li jsem měl platu v nožárně. Chtěje to využítovati, řekl jsem, že \$ 9 a hned první týden jsem obdržel devět dolarů výplaty. Tentokrát jsem poznal, že není vždy dobré mluvit pouhou pravdu.

Práce ona byla špinavá a několikrát jsem jí chtěl nechat, ale pokaždé když jsem chtěl odejít bylo mi něco přidáno k platu a já jsem zůstal. Pracoval jsem tam plných pět roků, až do roku 1886, kdy jsem byl již jeden rok ženat a 22 roky stár. Když jsem práce v jatkách zanechal, začal jsem grocerní obchod na ulici Desplaines mezi Bunker a DeKoven ulicemi.

Oněch pět let bylo mým nejrozmanitějším a nejpestřejším časem života, neboť mezi mládím a mužností se každému smrtelníku leccos přihodí. Mně také se přihodilo mnoho věcí, jež nemohu pomlčeti. Jak jsem již podotknul, otec můj byl přísný a šetrný. Chtěl každý vydělaný cent ušetřiti a proto i mne držel zkrátka. Obálku s penězi mnou vydělanými jsem nesměl otevřít, jemu zapečetěnou dodati a on na neděli mně dal 50 centů na moji útratu pro celý týden. Ráno jsem dostával 10 centů na „káru“. Pouliční dráhy toho času byly koňské a „kára“ dojížděla k 39. ulici a. Halsted. Nejhuře pro mne bylo, že on i v druhém mém roce práce v jatkách dostal tam zaměstnání. Zaopatřil jsem mu tam práci a tím jsem na sebe upletl nový karabáč. Hlídal mne, jestli skutečně vždy jezdím po pouliční káře anebo jestli se svezu na některém jatkářském voze, které maso záhy ráno na marky na Canal a Jackson ulicích dovážely a prázdné se do jatek vracely. Viděli, že jedu „na slepo“, druhý den mně pěták strhl. Nebylo tedy možno si něco ušospodařiti a přece již můj mládenecký stav se domáhal nákladnějších zábav. Patřil jsem k Česko Americkému Sokolu,

kde se rozličné zábavy pořádaly a když potom i holku, nynější svoji manželku jsem si namluvil, byly ony „finance“, otcem mi povolované, úplně nedostačitelné. Začal jsem žebrotit o více peněz, domáhaje se celého dolaru. Ale otec byl neústupný a aby své zarputilosti váhu dodal, zapověděl mi v neděli ven vycházeti. Nic nepomohlo, že i matka se za mne přimlouvala. Sebral mé boty, klobouk a kabát, zamknul do skříně, dal klíče do kapsy a šel si sednout ven na schody. Mne nechal plačícího seděti ve světnici. Snad můj slušný výdělek mně dodal kuráže, že jsem po tichu vylezl oknem na protější stranu domku do uličky. Bosý a bez klobouku běžím na Bunker ulici k mému kamarádu Pavlu Šetkovi, který mi kabát, boty a klobouk zapůjčil a šli jsme na Lake Fort, jako by se nechumelilo. Večer, když jsem odevzdal vypůjčený mundur, jsem se vrátil domů. Otec ležel ničeho neříkaje, ale bylo vidět, že v něm kypí zlost. Já též ulehla a myslil jsem, že je vše odbyto, ale zmýlil jsem se velice. Otec ráno nepromluvil, ale po snídani otevřel skřín, kde již měl celou mou garderobu v uzlíku svázanou, otevřel dvěře, vyhodil uzlík ven a mne na něco takového nepřipraveného uchopil za krk a hodil mne za uzlíkem, řka, když prý nechci poslouchat, bych si šel kam chci, že on mne ve svém domě nechce.

Zkrátka byl jsem vyhozen na ulici. Sebral jsem tehdy s těžkým srdcem svůj pinkl a jdu k tetě Tomanů si postěžovat. Ta, znajíc prchlou povahu otcovu, mně hned nabídla, abych byl u nich, když mne rodiče doma nechťejí. Stal jsem se tedy bordinkářem a platil jsem \$ 3 týdně. Při první výplatě zaplatil jsem za stravu a koupil si mašličku a slaměný klobouk a ještě mi něco zbylo. Za týden koupil jsem si šaty dosti slušné za 12 dolarů a takto oblečený jako pravý kavalír čekám v neděli ráno, bych byl otcem viděn až půjde do kostela. Nečekal jsem dlouho. Otec šel na ranní mši, vpadnu mu tedy schválně do cesty. On se na mne podíval, ničeho neříkaje a já, rozradostněn, že jsem se mu mohl ukázati, jdu domů. Z činu mého otec seznal, že ze mne přece snad „lofr“ (poběhlík) nebude, jak mně často v zlosti slibovával. A pak příjem doma byl menší o mou výplatu, což jistě těžko nesl, a proto třetí týden poslal matku pro mne. Ta si mne opět odvedla domů. Otec slíbil, že od nynějška místo 50 centů budu dostávat celý dolar, což se též dělo po nějaký čas. Tak jsem vyhrál svoji druhou stávku.

Otec pracoval, jak jsem podotkl, se mnou na jatkách a o každém mém centu věděl. – Proto když jsem viděl, že tím nic neušetřím, budu-li chodit pěšky aneb se vozit, jezdil jsem každodenně pouliční drahou.

Roku 1883 byl pořádán Česko Americkým Sokolem maškarní bál a já tehdy co dobrý člen sboru se též zúčastnil, maje dolar na útratu. Lístek stál 50 centů, tudíž zbývalo mi 50 centů na další vydání. Mnoho toho nebylo, ale mně to nevadilo, abych nebyl veselý. Vždyť mladost je radost a já, ačkoliv jsem ještě nebyl žádným tanečníkem a od mnohého děvčete košem dostal, přece jsem tancoval, jak se říká, až se hory zelenaly. Blíže jeviště seděly dvě neznámé dívky a já, dodav si odvahy pro jednu z nich jsem šel a vybídl ji k tanci. Šla, ale když jsem přišel podruhé, odřekla mně, že prý ji bolí nohy. Vzal jsem tedy její společníci, která, nedbaje na to, že nám ten tanec dobře nejde, se se mnou skorem až do bílého rána v kole točila. Samo sebou se rozumí, že jsem ji musel též dle zvyku do baru přivésti a tam ze zbytku svého jmění počastovati. Ten den byl třeskutý mráz a já, abych byl galantní, nabídl jsem mé tanečnici, že ji doprovodím domů. Optav se jí, kde zůstává, dostal jsem odpověď, že slouží na 15. a Jefferson ul. u Trnků, kteří tam mají grocerní obchod. Nedbajíce na zimu, jdeme a já, abych měl co povídat, dám se do vypravování, totiž do lhaní, že musím ještě do síně, že mám svrchník v gardrobě atd., ačkoliv jsem ještě nikdy v mém životě žádný svrchník neměl. Cesta nám ubíhala a mně i při té velké zimě se zdála krátká. Nedokončil jsem ještě ani polovinu toho, co na srdci bylo a již jsme byli u cíle své cesty. Požádal jsem, zdali bych ji mohl někdy navštívit a ona ochotně svolila. Ubíral jsem se zpáteční cestou blažený, že vše dobře dopadlo, nevěda ani, že mi mráz uší a noc připálil, než jsem se domů dostal. Musím podotknouti, že ona dívka, kterou jsem doprovázel, byla má nynější manželka, se kterou po známosti dva a půl roku trvajícím jsem v manželství vstoupil. Jmenovala se Marie Hornova a pocházela z Domažlic. Po několika návštěvách u ní, abych se ukázal galantním, požádal jsem ji, zdali by chtěla některou neděli jíti se mnou do divadla. Přisvědčila a usnešeno jíti příští neděli do nové budovy Academy

of Music na Halsted a Madison. Byl jsem tam několikrát sám a znal jsem ceny tamější. Ještě před polednem dostanu svůj žold na neděli a ani jsem se pořádně nenajedl, již pospíchám na Patnáctou pro svoji vyvolenou. Den byl neobyčejně krásný a ona, aby se též ukázala, koupila si nový bílý klobouk a modrý slunečník. Času bylo dosti a proto jsme šli pěšky. Půjdeme do divadla a já žádám u pokladny dva lístky na první galerii do předu. Stávaly 35 centů, ale právě tuto neděli hrálo se Edvin Mayo, irská hra a já nevěděl, že cena jest zvýšena. Položím dolar a čekám na drobné zpět. Když se nemohu dočkat, ptám se, mnoho-li lístek stojí a bylo mi řečeno, že pro tuto hru 50 centů. Holka stála za mnou a proto jsem musel dělat kavalíra. Seberu lístky a jdeme si sednout. Ona ani nepozorovala, že jsem jaksi zaražený, neboť má kapsa byla opětně čistá a já neměl ani na pint piva, který jsem obyčejně při každé návštěvě kupoval. Ale ať si, myslím si; vezmu si nějakou záminku a půjdu brzy domů. Jistěže mi bude strýčkem, panem Josefem Petrem, u kterého jsme se scházivali, prominuto. Leč očekávalo mne jiné překvapení. Než jsme z divadla vyšli, přišla bouře a silný liják, který nepřestával. A my přece jsme se museli nějak domů dostat. Když přestalo trochu pršet, dám návrh, abychom už šli. Ona nechtěla odporovati a šla. Ostýchala se mi říci, bychom vzali „kárú“ a já zase jsem nechtěl říci, že nemám na jízdné a tak jsme capali v dešti. Ona, aby si klobouk uchránila, rozevřela slunečník, který promokl a barva v modrých kapkách zkazila celý klobouk, ba i paraplíčko nebylo zkázy ušetřeno. Tak dopadla naše první vycházka do divadla v neděli.

Podobných případů někdy komických, někdy smutných bych mohl vypravovati do nekonečna. Otec, dověděl se, že chodím s holkou, nejdříve nezabraňoval, ba při jedné příležitosti k půl noci z nenadání a k našemu překvapení jakousi zábavu v síni navštívil, mou nevěstu si prohlédl a musel býti úplně uspokojen, neboť mně před ní dvoudolar dal, řka, abych svou milou několikrát počastoval. Ale za nedlouho, když seznal, že v lásce neochabuji a nějak se mu to rozleželo, snažil se všemi možnými prostředky nás rozváděti, bez výsledku ovšem. Seznav, že jeho úklady jsou marné, zanevřel na mne ve své prchlivosti tak, že mne opětně z domu vyhnal. Já, ačkoliv nerad, šel jsem opětně k tetě Tomanové na stravu. Otec patřil tehdy ke spolku sv. Františka Serafinského u osady sv. Václava na DeKoven ulici, kam mne též jako 18letého hochu navrhl. Byl jsem tedy otcovým bratrem u spolku. Byl jsem obeznaný dobře v počtech a tu jsem byl hned zvolen do úřadu správního výboru, který měl na starosti příspěvky členů vybírati a v knížkách kvitovati. Byl jsem tedy v krátkém čase známý mezi členy. Mnozí členové spolku znajíce mne ze sousedství co hochu hodného, otci domlouvali a on opětně mne domů vzal. Ale již to dobrotu nedělalo. Nemluvil na mne, nenáviděl mne, kde mohl mi ubližoval a já, dohnán skorem k zoufalství, rozhodl jsem se co mladík 21letý, že se ožením a tím krokem se věčného poručíkování zbavím. Sděлил jsem to matce a platil jsem rodičům po šest měsíců pět dolarů týdně, ostatní jsem si schovával. Měl jsem asi \$ 90 ušetřeno když jsem si došel pro „license“. To bylo v pátek, v sobotu jsem šel na faru a smluvil s páterem Molitorem cenu, která byla \$ 5. Byli jsme oddáni v chrámu sv. Václava, na DeKoven a Desplaines ulicích hned příští neděli odpoledne. Po zaplacení svatebních obřadů a hostiny, bez které ani nemohlo býti, zbylo mi několik dolarů, za které jsme koupili nejnutnější kousky nábytku a další kusy každý týden dle možností přikupovali. První náš byt byl na 32. ulici a Butler a byl nejprůhodnější, neboť jsem chodil do práce pěšky a tím každý den 10 centů ušetřil. Výbava naše byla slabá. – Dostal jsem od rodičů kanára, samici a dva šátky, které mi matka na veselku zapůjčila. Za několik dnů si pro ně přišla, že prý jsou otcovy. Od strýčka Petru jsme dostali dřevěnou houpací židli, to byly všechny dary pro náš nový domov. Manželčiných ušetřených pár dolarů padlo na skromnou její výbavu a tak jsme začali jako praví chudí přistěhovalci, pouze s tou výjimkou, že práce byla mně už zabezpečená a že s pravou americkou energií jsem si jazyk částečně již osvojil. Pracoval jsem ještě další rok v jatkách a šetrností svou a mé manželky zachovali jsme si 450 dolarů. – Stále jsme přemýšleli, co a jak lepšího začít, nebo jaký obchod začít. Já jsem se žádnému obchodu neučil a tudíž ani nerozuměl a přemýšlel jsem, kdybych oné práce zanechal a našetřené peníze do něčeho vložil, že bych je mohl ztratiti. Tak jsem byl nějaký čas na vahách, nevěda co počítati a co by bylo lepší.

Přišel ale rok 1886. Dělnictvo částečně organisované pod názvem „Rytíři Práce“ vyšlo 1. května na stávkou, žádajíc osmihodinovou pracovní dobu. Bylo nám vyhověno a my po šest měsíců jsme se těšili oné vymoženosti. Ale 1. října bylo nám oznámeno, že desítihodinová doba pracovní jestli znovu zavedena. Šlo se tedy znovu na stávkou, kterou jsme po 14-denním trvání slavně prohráli. Slavně pravím proto, že jsme byli předákem organisace přes noc prodání. Na tom nebylo ještě dosti, neboť jatkářské firmy udělaly s námi smlouvy, dle kterých jsme museli od 15 do 25 dolarů, dle výše platu, u nich nechat a podepsati smlouvy, že v pádu vyjití na stávkou ve větším množství ony peníze propadají. Nepodepsání oné smlouvy znamenalo neobdržení práce. Podepsal jsem též, ale od té doby měl jsem větší touhu po něčem jiném.

Jak jsem již podotkl, manželka moje sloužila před naší svatbou v grocerii. V pilném čase pomáhala též v krámu prodávati, uměla tudíž dosti zručně kornout udělati a vyznala se ve zboží kupeckém. To mi dodalo odvahy a já zakoupil od Františka Kožíška grocerii na Desplaines ulici za částku 775 dolarů. Dal jsem mu 550 dolarů hotově a za bývající částku převzal jsem dluh 225 dolarů u grocerního velkoobchodu Elisha A. Robinson na So. Water a Franklin ulici. Firma ona, aby měla ony peníze zabezpečené, vystavila notu (Chatel Mortgage) na 60 dní, kterou jsem podepsal. Nevěděl jsem ještě tenkrát, co podobný podpis znamená. Kůň a vůz, které jse koupil s obchodem, byly obstojné, ale zboží bylo staré a špatné a já musel mnoho vyházet a jiným nahražovati, bych mohl své zákazníky, kteří zvolna přibývali, uspokojiti. Pracovali jsme oba dnem i nocí a v neděli, když byl odpoledne krám náš zavřený, manželka myla podlahu a já konal jinou práci. Těšilo nás to, zvláště když již se ukazovalo, že práce a přičinění naše nebudou marnými. Po deváté hodině večerní vycházel jsem někdy mezi sokoly a ochotníky, ku kterým jsem též přináležel, do Česko Amerického Sokola se na chvíli pobavit.

Vše šlo hladce, až najednou obdržím dopis od firmy, že můj mortgage vypršel, bych ve třech dnech peníze splatil, nebo že mi obchod zavřou. Připravoval jsem se na zaplacení a už jsem měl \$ 100 stranou, ale oni chtěli celých \$ 225 s úroky hned a tu jsem si nevěděl rady, kde další peníze sehnati. Věděl jsem dobře, že otec má peníze doma a proto když matka téhož dne přišla k nám do obchodu, požádal jsem ji, jestli by mě stem dolarů nevypomohli. Odpověď byla, že se zeptá otce až tento večer přijde z práce. Čekal jsem do večera, když přišel můj nejmladší bratr mi zvěstovati, že otec mi vzkazuje, bych nechodil k němu pro žádné peníze, pakli přijdu, že mne vyhodí, neboť prý beztoho o všechno opět přijdu. Naděje moje byla zklamána a nevěděl jsem, co si mám počítí. Čas byl krátký, pouze jedné noci a naděje žádná. Jdu do Sokola, tam si zádumčivě usednu a přemýšlím, co mi druhý den přinese. Několik sokolů bylo přítomno, mezi nimi též Jan Šrámek, kotlář, jenž tehdy vlastnil majetek na Clinton ulici. Ten znaje moji veselou mysl, přistoupil ke mně a tázal se, co mi schází. Vysvětlil jsem mu celou svou situaci. On se usmál a řekl: „Počkej zde chvíli, já ti peníze přinesu.“ A šel ven. Zprvu nevěřil jsem jeho slovům, nevěděl jsem, zdali si se mnou neudělal krutý žert, každá minuta byla pro mne hodinou v očekávání, kdy se opět dvěře otevřou a on vstoupí. Neklamal mne. Přišel a mně 100 dolarů v síni zapůjčil, řka, bych prý mu je oplatil, až budu moci.

Nikdy ve svém životě jsem se necítil tak šťastným jako v tuto chvíli, neboť vše bylo zachráněno a já mohl na své vytknuté dráze pokračovati. Jak jsem stále povděčen svému příteli Janovi za to, co pro mne tenkrát učinil, zachrániv mne od úpadku, jímž by bývala moje energie zlomena a já snad odsouzen opětně někde v stockyardech se potloukati.

Poděkoval jsem mu a šel jsem, snad jsem radostí utíkal, domů a hned své štěstí oznamoval mezi dveřmi své manželce. V noci jsem mnoho nespál, obávaje se zlodějů a hned ráno zapřáhl jsem do vozu, sednu na kozlík, jednou rukou jsem držel opratě, druhou maje na penězích a vesele jedu do města na Franklin ulici. Pan Stein, agent firmy měl již pro místo onoho jiného vyhlédnutého a škodolibě se usmíval když jsem k němu kráčet. Myslel asi, že jej budu ještě jednou prositi o prodloužení. Ale když jsem mu sdělil, že mám peníze a jdu platit, tu se zarazil a vedl mne do kanceláře, tam pár slov vyměnil s majitelem a odešel. Pokladník vyhledal moji notu a oznámil mi obnos s úrokem zahrnutým. Ale já jsem nechtěl úrok platit. Řekl jsem jim, pakli mi úrok připočtou, že budu kupovati zboží jinde. To pomohlo a mně po zaplacení 225 dolarů nota vrácena.

Nyní jsem byl neodvislý. Stále více a více jsem se do obchodu vpravoval a jej rozšiřoval a když jsem potom najmul krám u pana Houdka na Bunker a Desplaines ulici, kde bývala dříve taneční síň a pak M. E. kostel a kde bylo místa dosti, byl obchod můj jedním z největších na západní straně Chicaga.

Jak jsem již sdělil, byl jsem jako hoch 18letý otčímem navržen ke katolickému spolku sv. Františka Serafinského a tam na správním výboru stále sloužil. Proto nemohu opomenout sdělit, jak z tábora katolických spolků jsem vystoupil a do národních se dostal. Starším osadníkům je známo, že spolky naše, zvláště katolické při každé malé příležitosti chtěly se ukázati a to jak při oslavách národních tak i církevních. Některý člen dal návrh, druhý jej podporoval, pak předseda návrh přijmul a již se rukovalo. Nám mladším se to nelíbilo, protest náš ale mnoho neplatil a my, když jsme nechtěli dáti dolar pokuty, museli jsme blátem, kterým se v onom čase Chicago vyznamenávalo, mnohdy až po kotníky šlapati...

Světil se kostel panny Marie Lourdské ne Western avenue a samo sebou se rozumí, že celé české katolické Chicago muselo býti přítomno a to korporativně. By oslava byla úplná, světilo se to v neděli odpoledne, aby prý každý mohl jíti. Den před tím hodně přšelo a bláta bylo jak říkáme po uši. Spolky z DeKoven pozvaly si společně kapelu a to našeho dobrého a dlouhý čas zemřelého p. Veselého, který sehnal čtrnáct hudebníků a hráli vesele před síní na DeKoven ulici oznamující výšlap. První spolek ve předu byl sv. Václava, protože byl nejstarší a aby byl hodně dlouhý, šlo se ve dvoustupu. Pak vynechána mezera a následoval druhý spolek náš. My mladí museli jsme dozadu, neboť stáří prý má přednost a tak nebylo divu, že my, kteří jsme hudbu milovali a trochu si vyšlapovat dovedli, ji ani neslyšeli. Cesta ona byla dlouhá; šlo se po DeKoven na Halsted, po té až na North Ave., pak západně na Western Avenue, celkem dobrých šest mil. Nechtějíce platit pokutu, šli jsme tehdy ku cti a slávě pana arcibiskupa až na Randolph a Halsted, kde tři rebelanti, totiž já a ještě dva, jichž jména nechci uváděti, neboť v řadách katolických zůstali, jsme z řady vystoupili a další cestu po dřevěném chodníku konali. Bylo nám zde veseleji, šli jsme trochu do předu, kde bylo slyšeti, když hudba občas zahrála. Ale běda, pan předseda s výborem, který šel ve předu, nás zpozoroval a bylo zle. Hned po cestě nám hrozil, ukazoval nám, abychom šli do řady, ale my již bláta nasyceni, ačkoliv to bylo proti supernaci, jsme neuposlechli.

Oslava nebo-li svěcení byla oznámena na 1. hodinu odpolední, ale čekali jsme tam do 4 hodin, než pravé obřady započaly. Kostelní pozemek byl obehnan hradbou narychlo stavitelem p. Strnadem zhotovenou a v každém rohu postaven z prken bár. A proto, že peněz bylo právě nyní mnoho potřeba na kostelní dluh a den byl parný, pilo se po celý ten čas. Že zeď, která měla býti brzo posvěcena kropením svěcenou vodou se velkou čistotou nestkvěla a že na některých místech se musela některá místa obházet, se samo sebou rozumí.

Bylo po slavnosti. Každý jdeme domů jak můžeme. Poukázal jsem na některé věci, které jsme na slavnosti viděli a smáli jsme se. Příští neděle byla schůze a já jako obyčejně sedím na svém místě, příspěvky vybíraje.

Neměl jsem mnoho času sledovati jednání a nevěděl jsem, že již některý „bratr“ podal stížnost na ty, kteří místo blátem po chodníku raději chodějí a že na mne se všech stran bylo útočeno. Konečně jsem ve své práci ustal, poslouchal jsem chvíli a pak žádám slovo k svému ospravedlnění. Pan předseda, rozhorlen a podporován stranou pozůstávající ze členů starých, prohlásil, že prý jsem ještě příliš mladý, než abych mohl o slovo v oné záležitosti se hlásiti a slovo mi neudělil. To bylo pro mne již mnoho. Popuzen, zavřel jsem účetní knihu oznamuje, když jsem příliš mladý mluvit, že jsem též mladý pracovat a ústně jsem se ze spolku poděkoval, žádaje odstupní listinu. Ani nedodělav onu schůzi, vzdálil jsem se.

Toho času měl jsem již obchod na Desplaines ulici asi dva roky a vystoupení moje z katolického spolku bylo odvážné, neboť mnoho zákazníků mých bylo z rodin do kostela a ke spolkům patřících. Ačkoliv moji konkurenti židi z toho chtěli pár zákazníků uloviti, nikdy jsem nepozoroval, že bych následkem odstoupení svého nějaké zákazníky ztratil. Onu odstupní listinu jsem nikdy neobdržel.

Nastala pro mne nová doba. Byl jsem zbaven příslušenství k jedné straně a mohl jsem se svobodně pohybovat. Obchod, jak jsem již podotkl, stále vzrůstal a já nejenom že jsem měl dluh dávno splacený, ale i již něco peněz na bance, nešetřil jsem jako ze začátku; chodil jsem do zábav a na výlety. Mým zamilovaným koníčkem bylo vždy jiné cizí osoby častovati. Na výletech byly to obyčejně starší matky, kterým jsem dával poslat nějaké občerstvení. Když jí byl nápoj doručen, optala se, od koho že to je a roznášec řekl: od groceristy Duška. Mnohokrát se stalo, že z dále mnoha bloků přišla osoba a mně se představila, že jsem ji na posledním výletu častoval a že též chce ode mě něco koupit. Mnoho takových zůstalo stálými a dobrými zákazníci.

Jak jsem řekl, obchod můj stále vzrůstal a od roku 1890 až přes výstavu r. 1893 zaměstnával jsem dva pomocníky (clerks), na obchod ve velkém pomýšleje. Již roku 1894 se společníkem Janem Lálou otevřeli jsme komisionářský obchod na Randolph ulici pod firmou Dušek and Lalla. Můj starý obchod na Desplaines ulici jsem neprodal, ale ponechal jej ve správě mé manželky, která přes den naň dohlížela a já z obchodu druhého jej zásoboval. Ukázalo se, že jsem udělal dobře, neboť nešťastná obchodní a průmyslová panika, která v těch létech na tuto zemi přikvačila a ji přes dva roky ve svých spárech držela, přivedla nás v našem novém obchodu skorem na mizinu. Já vložil do obchodu onoho celé svoje uchráněné jmění, asi 25 000 dolarů a dva roky práce bez platu, prodal jsem svůj díl panu Krupkovi, tehdy našemu knihvedoucímu za něco málo, myslím, že asi za \$ 1700 a šel jsem zpět do svého starého obchodu. Za zbytek všech svých peněz postavili jsme si dům na Albany Ave., kde jsem již několik roků pozemek vlastnil. Nebylo tehdy pro dělný lid práce a proto postavení domu bylo laciné. Stál mne tehdy \$ 7800 a byl hypotékou obtěžkán na obnos \$ 2500. To bylo vše, co mi zbylo.

Ale hned po oněch zlých dvou letech šel jsem zkusit štěstí do velkoobchodu znovu a to samostatně, začav pouze obchod komisionářský. Jako v každém větším obchodě byl jsem nucen hledat pomoc v zaměstnancích, ale měl jsem to neštěstí, že jsem padl na takové lidi, kteří za mé nepřítomnosti mne šidili. Abych měl zastání, přijmul jsem za společníka pana Josefa Martínka a po krátkém čase též p. Josefa Puttu. Pan Putta brzy vystoupil a zůstali jsme dva. Já jsem jezdil ven z města za obchodem a on řídil závod v Chicagu. Po nějakém čase vystoupil i on a já zůstal sám nějaký čas a pak jsem přibral opět společníka a to pana Jana Klause, který po jednom roce opět dobrovolně vystoupil. Zůstal jsem opět sám a maje nyní po ruce veškeré zkušenosti obchodní a konečně i lidi poctivé, mezi nimiž chci zvláště uvést slečnu Františku Gottfredovou, která nyní již plných dvacet roků pro firmu naši pracuje a pana E. V. McConkeye, dobrého obchodníka i jiné, dosáhl jsem svého kýženého cíle. Roku 1915 vyzdvihl jsem inkorporaci, rozdělil polovinu obchodu mezi zaměstnance, kteří z výtěžku za první dva roky vše zaplatili, tak že dnes vlastní část obchodu dobře se vyplácí.

Po vystoupení ze spolku sv. Františka byl jsem členem pouze Sokola a Ochotnického klubu Tyl, kde jsem si též rád zahrál a i ve větších úlohách vystupoval. Pak jsem se stal členem několika jiných organizací společenských a obchodních jak českých taktéž cizonárodních jako Chicago Association of Commerce, Chicago Mercantile Exchange, Press Club of Chicago a tím získal jsem známost v kruhu cizonárodním a v americkém obchodním světě. Ze spolků bratrských, jichž jsem členem, chci jmenovat Palacký Lodge I.O.O.F., Otakar Lodge K.P., National Union Jan Hus, Arcana Lodge Svob. Zednářů, Oriental Consistory 32 stupeň Svob. Zednářů, Clubu Medinah A.A.O.N.M.S., Art Institute a mnoha jiných účelných organizací. Jsem zakládajícím členem Sokola Slávského, Sokola Tábor atd.

Manželství naše požehnáno bylo pěti dcerami, které vesměs jsou již provdané. Pouze nejmladší dceruška Vlastenka, která v mladém věku a též provdána ve stáří 27 roků se s životem rozřehkala a odpočívá na našem Národním hřbitově. Druhé žijí všechny v poměrech, se kterými jsem úplně uspokojen. Rodinné požehnání projevuje se také již třinácti vnoučátky a když se ta drobotina sejde, mívá dědeček druhý den bolení hlavy – ale ať si!

Otec můj, který za mládí svojí nerozvážnou prchlivostí tolik trpkých chvil mi připravil, seznal později, že se ve mně mýlil a začal se ke mně přátelsky chovati, navštěvoval nás s matkou

častěji a i naši nejstarší dcerušku pohoupal na koleně. Pracoval v jatkách po 14 roků a pak co starý byl z práce propuštěn. Vzal jsem jej do svého obchodu, kde lehčí práce vykonával. Mnohokrát se vyslovil, jak chyboval že moji energii podceňoval, staviv mne druhým bratrům, jeho vlastním synům, za vzor. Když jsem vystoupil ze společenství s panem Lálou, i on zanechal práce a já mu prostřednictvím právníka Chas. Pavlíčka, který byl tehdy parkovním komisařem, v Douglas parku práci našel, mysle, že zaměstnání na zdravém vzduchu bude proň lepší. Ale dlouho v parku nepracoval. Za dva dny ochuravěl, šest týdnů stonal až pak usmířen s námi všemi zemřel.

Matka pak prodala majetek na Yeaton Ave. se nalézající a odebrala se k mé sestře paní Košatkové, kde v rodinném kruhu po dlouhou řadu let žila až pak 15. května 1920 po krátké nemoci skonala. Oba rodičové pochováni na hřbitově sv. Vojtěchu v Niles. Budiž jim země lehká.

A my dva s manželkou mojí, věrnou družkou života po 37 let užíváme ovoce našeho přičinění co nejlépe možno. Přes všechny svízele, které jsem ve staré vlasti v mládí zakusil, přece domovinu svoji miluji a po čtyřikrát ji navštívil. tento rok opět se na cestu do starých vlastí vydáváme. (Psáno v dubnu 1922.)

(Žel, že tento výlet manželů Duškových do vlasti skončil žalostně. Paní Dušková zemřela v Praze po delším churavění dne 13. září. Tělo její bylo dne 16. září v pražském krematoriu zpopelněno a popel do Chicaga k uložení na Nár. hřbitově dopraven.)

Pan Dušek zakončil svůj životopis slovy: Chci podotknouti, že jsem za svého na zkušenosti bohatého života přišel k nezvratnému přesvědčení, že pouze přičinlivost, poctivost a pevná vůle jsou hlavními základy štěstí a pro chudého člověka jedinou správnou cestou, po níž možno dospět k samostatnosti. Naučil jsem se s každým správně jednat, toť hlavní základ úspěchu a štěstí jednotlivce a člověčenstva vůbec.

Poznámka pořadatele: *Tento stručný životopis jednoho z našich předních česko-amerických self-made-manů, bude jistě uznán nejenom za jeden z nejzajímavějších kdy v tomto oddělení kalendáře Amerikána v jeho čtyřiceti šesti ročnících podaných, ale též za nejpoučňavší pro každého krajana, kterému je buď v začátcích jeho životní kariery nebo později zápasiti s protivenstvími a nezdary. K tomu připojujeme těchto několik řádek:*

Pan Josef Dušek dopracoval se svojí podnikavostí, svojí nezlomnou energií a svojí obchodní bystrostí k záviděníhodnému postavení jednoho z největších chicažských obchodníků z oboru velkokupeckého. Jest též členem říditelstva a místopředsedou českého podniku Americké Státní Banky a podílníkem v jiných prospívajících podnicích.

Při tom jest jedním z oněch řídkých našich českoamerických zámožných krajanů, které možno nazvati našimi mecenáši, přispíváje štědře na každý účel, jež uzná za správný. V historické osvoboditelské akci za světové války i v následujících pak akcích pomocných stál mezi podporovateli a přispívateli na jednom z předních míst a proto jest mu jeho zvláštního úspěchu všemi krajanly srdečně přáno.